

Vorbereid door: Mirjam Rigterink en Bert Dijkman

Inleiding, “voor kleine en grote mensen”

Vandaag en morgen en overmorgen is het Carnaval. Weten jullie wat dat is? Dan gaat iedereen feesten, eten, drinken en... zich verkleeden! Wij hebben thuis een grote verkleedkist. Ik heb hem vanmorgen meegenomen – kijk maar. Met verkleedkleden kun je even doen of je iemand anders bent. Brandweerman of -vrouw, dokter, zanger of zangeres, koning of koningin. Met een kroon op je hoofd kun je een middag lang de baas spelen. En als je de kleren van een clown aantrekt, kun je een middag lang grappen maken, anderen voor de gek houden en over je eigen schoenen struikelen. Zo'n verkleedpartij kan zo leuk zijn, dat het moeilijk is de verkleedkleden weer uit te trekken. Daarom willen de vriendinnetjes van school de prinsessenjurken van Amel en Floor soms nog heel even mee naar huis nemen... en dan nemen ze die de volgende dag mee weer naar school.

Vanmorgen gaat het ook over maskers. Over maskers die je niet kunt zien. Ik bedoel dat we ons ook zonder masker soms net een beetje anders voordoen dan we zijn. Dat kan om allerlei redenen zijn. Bijvoorbeeld: omdat we verdrietig zijn en niet willen dat iemand dat ziet, doen we vrolijker dan we zijn. Of: omdat we bang zijn en niet willen dat iemand dat ziet, doen we stoerder dan we zijn. Om allerlei redenen laten we soms niet zien hoe we ons voelen. En daar is denk ik niks mis mee. Maar soms hebben we ons zo lang anders voorgedaan dan we ons eigenlijk voelen, dat het moeilijk is om daarmee te stoppen. En dat is jammer – want dan kan niemand meer zien hoe het echt met ons gaat. Daar gaat het vandaag over.

Ik wilde aan de kinderen vragen: willen jullie tijdens de viering een carnavalsmasker maken? Ik heb heel veel maskers bij me – grote en kleine – , dus je kunt er eentje voor zelf maken maar als je tijd hebt kun je er ook nog meer maken. Dan delen we die aan het eind van de viering uit. Misschien zit er zelfs voor iedereen nog wel iets in de verkleedkist. Dan zingen we mooi verkleed het slotlied. Zullen we dat doen?

Overweging

Toen ik nog op gymnasium Sorghvliet werkte zat er een tamelijk extraverte jongen op school. Hij zat bij een jeugdtheatergroep en hij wist zijn hele klas te enthousiasmeren. Ik kan me nog goed herinneren dat hij tijdens een tussenuur de hele klas verspreid over de aula opstelde en in pantomime de hele veiligheidsinstructie in een vliegtuig na liet spelen. Zo werkt uw veiligheidsriem. Daar zijn de nooduitgangen, als het grote licht uitvalt gaat in het gangpad de noodverlichting branden, het functioneren van de luchtmaskers en de zwemvesten. Het was een koddig gezicht.

Op een gegeven moment, het was begin maart en hij zat in de derde klas, begon hij te spijbelen., waar hij uiteraard een strafmiddag voor kreeg en hij was omgedraaid als een blad aan een boom. Hij keek de hele tijd heel angstig om zich heen, alle spontaniteit was verdwenen. Kortom, hij zat niet lekker in zijn vel.

Toen ik hem, na dit één of twee weken te hebben aangezien, een keer alleen bij zijn locker aantrof, zei ik tegen hem: je hebt onlangs gespijbelde. Daar heb je straf voor gehad, dus dat ga ik niet nog een keertje overdoen, maar ik wil er nog wel even met jou over praten. Heb je daar nu tijd voor?

Dat was het geval en we zijn even apart gaan zitten en ik vroeg hem, waarom heb je gespijbelde?

Hij haalde zijn schouders op. Heb je reden om te spijbelen? Als we nu een eindrapport zouden opmaken op grond van het gemiddelde van je afgelopen 3 rapporten, zou je dan overgaan? Het antwoord was heel duidelijk : “nee” En als je nu loeihard gaat werken en je haalt bij de komende proefwerken voor alle vakken, waar je onvoldoende voor staat een 7, dan gaan die onvoldoendes ruim een punt omhoog, ga je dan over. Het antwoord was wederom nee. En als je nou gewoon gaat werken en probeert voldoende te halen en dan houd je in je achterhoofd: “alles wat ik nu begrijp, hoef ik volgend jaar alleen maar te herhalen”. Is dat

een optie? Hij antwoordde: "Dat heeft geen zin, de huidige tweede klas gebruikt totaal andere boeken dan wij en zij hebben allerlei dingen behandeld, die ik nog nooit behandeld heb, en als ik daar geen aansluiting bij vind, blijf ik weer zitten en moet ik van school af.

Hij had gelijk. In het jaar nadat hij op school was gekomen, was er een nieuw stuk aan de school gebouwd met elektronische schoolborden, annex beamerschermen, waardoor internetmateriaal geprojecteerd kon worden. Tegenwoordig is dat heel gewoon, maar 12 jaar geleden nog niet. En aan die techniek waren ook allerlei nieuwe lesmethoden gekoppeld.

De overstap zou absoluut de nodige moeilijkheden met zich meebrengen.

Ik heb het gesprek toen beëindigd en hem verteld, dat ik erover zou gaan nadenken en dat hij binnenkort meer zou horen. Ik heb er toen letterlijk een nachtje over geslapen en de volgende dag aan zijn mentor een interne mail verstuurd met een uitgebreid verslag van ons gesprek en het advies om hem de rest van de leerstof van het derde jaar te schenken en hem zich in de komende maanden te laten oriënteren op dat nieuwe tweede klas materiaal. Dat advies heeft de de leiding van de derde klas overgenomen. Er moest heel veel gekopieerd worden, de leerling moest geïnstrueerd worden, waar hij het bijbehorende internetmateriaal kon vinden etc., maar het werkte wel. De betreffende leerling ging met hernieuwde energie en enthousiasme aan het werk. Ik durf de vergelijking aan met die schat in de akker, waar we net in het evangelie over gelezen hebben. Je moet een flinke lading tijd, zorg en aandacht in zo'n knaap investeren, maar het is de moeite waard.

Ik associeer deze gebeurtenis ook met de woorden die we net zongen: ogen die tasten in den blinde, harten aan angst voor angst ten prooi.

Misschien is het goed om nog eens in wat algemenere termen naar de tekst van dat lied te kijken. Toen ik deze overweging voorbereidde las ik een artikel van Gerard Swüste, waarin hij inging op de inhoud van "Delf mijn gezicht op".

Het volgende is dus een samenvatting van dat artikel.

Het eerste wat opvalt is het gebruik van Delf op. Normalerwijs gebruiken we dat woord opdelven voor delfstoffen, in eerste instantie misschien kolen en ijzererts, maar zeker ook goud, zilver en edelstenen worden opgedolven. Heel bijzonder en heel kostbaar en dat geldt ook voor dat, nee voor elk gezicht. Dat kostbare komt alleen aan het licht, als iemand het gaat opdelven. En zo lang dat niet gebeurt is er beklemming, voel je je ongezien.

Als het ware gezicht niet opgedolven wordt, gaat iets kostbaars verloren, als het wel opgedolven wordt komt er iets moois aan het licht.

De tekst van het eerste couplet noemt, laten we het maar noemen, de minder positieve kanten:

er is sprake van onzekerheid "ogen die tasten in den blinde" en in de volgende regel is er sprake van bange harten, ten prooi aan angst voor angst. Het couplet schildert een ik, die geen weg, geen raad weet. En dan wordt het inderdaad hoog tijd, dat er iemand komt, die in die "ik" gelooft en die het ware gezicht wil opdelven. Wat er dan gebeurt zien we in het tweede couplet. Als je ontmaskerd wordt, word je gevonden. In plaats van twee gezichten is er sprake van een zelfverstaan; geen onduidelijkheid meer, geen misverstand meer; dit gezicht is eenduidig.

Er is leven, bloot en onomwonden in plaats van tasten in den blinde, kwetsbaar maar zelfverzekerd.

De "ik" is niet meer ten prooi aan angst voor angst, maar aan niets en niemand meer.

Het bijna wanhopige smeekgebed uit het eerste couplet, maakt in het tweede couplet plaats voor een soort zelfverzekerde geloofsbelijdenis.

"Delf mijn gezicht op" gaat over zelfverstaan, over tot je recht komen, er mogen zijn.

Het is een heel mooi lied om met onze gemeenschap te zingen. Natuurlijk, het heeft iets heel persoonlijks, mijn gezicht, maar je kunt het ook iets breder trekken: Heeft die gemeenschap, waar ik mij kennelijk in thuis

voel, voldoende gezicht, of mag daar ook nog wel wat aan ontmaskerd worden.

We hebben net al een keer, min of meer onbevangen, het lied “Delf mijn gezicht op” gezongen. Ik hoop, dat dit lied door de toelichting misschien iets meer is gaan leven en ik wil jullie graag uitnodigen het daarom nu nogmaals te zingen.

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

Wie mij ontmaskert zal mij vinden.

Ik heb gezichten, meer dan twee,

Ogen die tasten in den blinde

Harten aan angst voor angst ten prooi.

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

Wie wordt ontmaskerd wordt gevonden

En zal zichzelf opnieuw verstaan

En leven bloot en onomwonden,

Aan niets en niemand meer te prooi.

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

Inleiding voorbeden

Laten we samen benoemen

Wat ons zorgen baart

Wat ons dankbaar stemt

Namen van mensen ver weg of juist dichtbij

Ik steek een lichtje aan voor mensen bij wie we thuis kunnen komen

Mensen bij wie je weet – ik ben goed zoals ik ben.

Ik hoef niet mooier, dapperder, wijzer, of beter.

Geef dat wij er in deze kring proberen er ook zo voor elkaar te zijn.

Ik steek een kaarsje voor mensen uit één stuk, met één gezicht. Die ook als het moeilijk of zelfs levensgevaarlijk wordt, blijven staan voor waar zij in geloven. Als we straks brood en wijn delen doen we dat ter nagedachtenis aan zo'n mens. En mensen als hij. Mogen zij ons blijven inspireren.

Dan is er nu voor iedereen die dat wil, gelegenheid om ook een kaarsje aan te steken.